

Materiały edukacyjne dla kobiet w ciąży z cukrzycą

Zasady samokontroli, leczenie i postępowanie

Oddział Położniczo-Ginekologiczny

Pleszewskiego Centrum Medycznego w Pleszewie

Szanowana Pacjentko!

Podjmijmy wspólne działania w celu profilaktyki i niwelowania skutków cukrzycy ciążowej u naszych podopiecznych.

Musimy zdać sobie sprawę, że cukrzyca to schorzenie o różnorodnej etiologii, charakteryzujące się stanami przewlekłej hiperglikemii powiązanej z zaburzeniami metabolizmu węglowodanów, tłuszczu i białek, co spowodowane jest zaburzeniem działania i (lub) wydzielaniem insuliny. Zaburzenia metabolizmu glukozy zdarzają się dość często u przyszłych mam. Poznaj powody i zasady postępowania w przypadku cukrzycy ciążowej lub cukrzycy w ciąży.

1. Dlaczego otrzymujesz te materiały?

Rozpoznanie cukrzycy w ciąży może budzić niepokój. Celem tego materiału jest:

- wyśnienie, czym jest cukrzyca w ciąży;
- pokazanie, jak masz realny wpływ na zdrowie swoje i dziecka;
- nauczenie Cię prawidłowej samokontroli;
- wspieranie Cię na każdym etapie ciąży, porodu i okresu po porodzie.

Przy dobrej kontroli glikemii większość kobiet rodzi zdrowe dzieci i przechodzi ciążę bez powikłań.

2. Rodzaje cukrzycy w ciąży- ważne rozróżnienie

Cukrzyca ciążowa(GDM) :

- pojawia się po raz pierwszy w ciąży (najczęściej po 24 tygodniu ciąży);
- zwykle ustępuje po porodzie;
- najczęściej leczona dietą i aktywnością fizyczną;
- u części kobiet wymaga czasowej insulinoaterapii.

Cukrzyca w ciąży (pregestational diabetes) czyli istniejąca przed ciążą:

- cukrzyca typu 1 lub 2 rozpoznana przed ciążą;
- choroba przewlekła;
- ciąża od początku traktowana jako wysokiego ryzyka;
- insulinoaterapia jest podstawą leczenia.

3. Dlaczego kontrola cukru jest ważna?

Glukoza przenika przez łożysko. Gdy jej poziom we krwi mamy jest zbyt wysoki, organizm dziecka produkuje nadmierną ilość insuliny.

Może to prowadzić do:

- nadmiernej masy ciała dziecka (makrosomia);
- trudniejszego porodu i urazów okołoporodowych;
- hipoglikemii noworodka po porodzie;

- zaburzeń oddychania u dziecka.

Dobra kontrola glikemii chroni dziecko i Ciebie!

4. Samokontrola glikemii- fundament leczenia

Jak często mierzyć glukozę?

Cukrzyca ciążowa:

- na czczo;
- 1 godzinę po głównych posiłkach;

Cukrzyca przedciążowa:

- na czczo;
- przed posiłkami;
- 1-2 godziny po posiłkach;
- przed snem; czasem w nocy (według zaleceń lekarza)

5. Jak prawidłowo wykonać pomiar glikemii?

Przygotowanie:

- umyj ręce ciepłą wodą z mydłem;
- dokładnie osusz dłonie;
- sprawdź datę ważności pasków.

Pomiar krok po kroku:

1. Nakłuj boczna część opuszka palca;
2. Pierwszą kroplę krwi usuń;
3. Drugą nanieś na pasek testowy;
4. Odczytaj wynik i zapisz go.

Ważne zasady:

- NIE UŻYWAJ ALKOHOLU DO DEZYNFEKCJI PALCA;
- ZMIENIAJ PALCE DO NAKŁUCIA;
- NIE UCISKAJ NADMIERNIE.

6. Docelowe wartości glikemii (mg/dl)

<i>Moment pomiaru</i>	<i>Wartości prawidłowe</i>
Na czczo	70-90
1 godzina po posiłku	<140
2 godziny po posiłku	<120
Przed snem	70-100

7. Dieta w cukrzycy w ciąży

Wspólne zasady dla obu grup:

- 5-6 posiłków dziennie;
- regularne pory jedzenia;
- unikanie słodyczy i słodzenia napojów;
- wybieranie produktów o niskim indeksie glikemicznym;

Dodatkowo:

- w GDM dieta bywa jedyną formą leczenia;
- w cukrzycy przedciążowej dieta musi być skoordynowana z insuliną.

8. Aktywność fizyczna

Ruch pomaga obniżyć poziom glukozy.

Zalecane formy:

- codzienny spacer;
- pływanie;
- ćwiczenia dla kobiet w ciąży.

Aktywność zawsze konsultuj z lekarzem!

9. Leczenie insuliną- co warto wiedzieć?

- Insulina jest bezpieczna dla dziecka;
- nie przenika przez łożysko;
- chroni przed powikłaniami

U części kobiet insulinoterapia jest czasowa, u innych- stała.

10. Hipoglikemia- jak ją rozpoznać i co zrobić?

Objawy:

- drżenie rąk;
- poty;
- uczucie głodu;
- osłabienie.

Postępowanie:

- spożycie 15g szybko przyswajalnych węglowodanów;
- ponowne zmierzenie cukru po 15 minutach.

11. Dzienniczek samokontroli glikemii

Zapisuj:

- datę i godzinę;
- wynik glikemii;
- posiłki;
- aktywność;
- dawki insuliny;

12. Kontrole w trakcie trwania ciąży

- częstsze wizyty u ginekologa;
- konsultacje diabetologiczne;
- badania USG oceniające wzrost dziecka.

13. Poród i okres poporodowy

Poród:

- sposób porodu ustalany indywidualnie;

- kontrola glikemii w trakcie porodu;

Po porodzie:

- GDM: OGTT 6-12 tygodni po porodzie;
- cukrzyca przedciążowa: dalsze leczenie diabetologiczne;
- karmienie piersią jest zalecane.

14. Wsparcie psychiczne

Masz prawo do:

- pytań,
- wątpliwości;
- wsparcia zespołu medycznego.

Spokojna mama to zdrowa ciąża!

15. Najważniejsze przesłanie

Cukrzyca w ciąży nie przekreśla zdrowej ciąży ani macierzyństwa.

Twoje zaangażowanie, regularne pomiary i współpraca z personelem medycznym mają ogromne znaczenie.

ZALECENIA DLA CIĘŻARNYCH Z ROZPOZNANĄ CUKRZYCĄ CIAŻOWĄ

Postępowanie w momencie rozpoznania cukrzycy ciążowej:

1. Kontrola poziomu glukozy we krwi (przynajmniej 4x dziennie: na czczo, 1h po głównych posiłkach).
2. Należy zapoznać się z instruktażem glukometru.

Wartości docelowe glikemii u kobiety ciężarnej – samokontrola za pomocą glukometru	
Pomiar glikemii	Wartości glikemii
na czczo	70-90
1h po posiłku	<140

3. Przestrzegać zaleceń dietetycznych.
4. Kontrola przyrostu masy ciała.
5. Zwiększenie aktywności ruchowej (jeśli nie ma przeciwwskazań w ciąży np. spacer, ćwiczenia fizyczne – umiarkowane).
6. Prowadzenie zdrowego stylu życia.
7. Regularna kontrola ciśnienia tętniczego.

Zalecenia dietetyczne

Prawidłowe odżywianie kobiet w ciąży ma ogromne znaczenie dla rozwoju dziecka. Przyszła mama ma odżywiać się zdrowo, musi dostarczyć odpowiednią ilość

składników pokarmowych i odżywczych. Jeśli wykryto cukrzycę ciążową to dieta jest pierwszym elementem leczenia. Głównym celem leczenia dietetycznego jest przede wszystkim przyrost masy ciała matki i dziecka i uzyskanie normoglikemii. Kobieta w ciąży nie powinna być głodna, ale nie oznacza, że może jeść wszystko, co chce w sposób dowolny, dietę musi traktować jak lekarstwo i wszystkie zalecane produkty powinna spożywać w określonych ilościach. Ilość kalorii zależna jest od masy ciała, wzrostu, wieku i aktywności fizycznej.

Zapotrzebowanie kaloryczne powinien ustalić lekarz diabetolog lub dietetyk, Kaloryczność powinna wynosić od 1500-2400 kcal

- ✓ 40-50% węglowodanów
- ✓ 20% białka (1,3g/kg masy ciała)
- ✓ 20-30% tłuszczów

- Zaleca się 3 główne posiłki i 3, 4, 5 przekąsek, taki rozkład posiłków sprzyja utrzymaniu w normie glikemii.
- I śniadanie powinno być spożyte nie później niż 8.30.
- Przerwy między posiłkami nie dłuższe jak 2- 2,5 -3 godzin, dopuszczalne przesunięcie czasowe w spożyciu posiłków do około ½ godziny.
- Głównym składnikiem diety są węglowodany – mają największy udział procentowy w diecie, są głównym źródłem energii, ale mają największy wpływ na wartość glikemii.
- W trakcie leczenia dietetycznego należy obowiązkowo badać obecność acetonu w moczu przy pomocy pasków testowych. Aceton świadczy o stanie głodu organizmu matki i jest szkodliwy dla płodu. Rozwiązaniem jest spożywanie dodatkowej kolacji, poleca się białe pieczywo i mleko.
- Ważenie produktów ma też duże znaczenie, szczególnie pieczywo, produkty zbożowe i owoce.
- Węglowodany proste takie jak cukier, słodycze, przetwory owocowe, dżem, miód z diety należy wyeliminować.

Literatura:

1. Polskie Towarzystwo Diabetologiczne (PTD) ***Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u osób z cukrzycą.*** Diabetologia Kliniczna, aktualna edycja 2024/2025

2. Polskie Towarzystwo Ginekologów i Położników. ***Postępowanie w cukrzycy w ciąży.*** Rekomendacje PTGiP, Warszawa, aktualizacja zgodna z obowiązującymi wytycznymi.
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej.
4. American Diabetes Association. ***Standards of Care in Diabetes- 2024.*** Diabetes Care. 2024;47(Suppl.1):S1-S.350.
5. World Health Organization, UNICEF. ***Breastfeeding counselling: a training course.*** WHO Press, Geneva.

Opracowała:
mgr położnictwa Anna Płócienniczak
Konsultacja:
mgr położnictwa Elżbieta Franek
10.03.2025